

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 143/19
V Luxemburgu 14. novembra 2019

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-752/18
Deutsche Umwelthilfe eV/Freistaat Bayern

Generálny advokát Saugmandsgaard Øe sa domnieva, že zodpovedných verejných činiteľov, vrátane ministerského predsedu, nemožno vziať do väzby s cieľom donútiť ich, aby stanovili zákazy premávky vozidiel s dieselovým motorom v Mníchove

Základné právo na slobodu totiž možno obmedziť len na základe zákona, ktorý túto možnosť so zreteľom na verejných činiteľov jasne stanovuje, čo zjavne nie je prípad v Nemecku

Spolková krajina Bavorsko (Nemecko) odmieta rešpektovať nemecké súdne rozhodnutie, podľa ktorého je povinná zakázať premávku vozidiel s dieselovým motorom na určitých cestách v Mníchove, na ktorých sú už dlhé roky, miestami výrazne, prekročené limitné hodnoty oxidu dusičitého stanovené smernicou o kvalite ovzdušia¹. Predmetné súdne rozhodnutie, ktoré je právoplatné, bolo vydané na podnet nemeckej mimovládnej organizácie Deutsche Umwelthilfe, ktorá je oprávnená na predkladanie žalôb združení na ochranu životného prostredia.

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Vyšší správny súd spolkovej krajiny Bavorsko, Nemecko), ktorý o spore rozhodoval, konštatoval, že jediný donucovací prostriedok, ktorý voči správnomu orgánu stanovuje nemecké právo, konkrétne uloženie donucovacích pokút, nepostačuje na to, aby prinútilo túto spolkovú krajinu rešpektovať dané súdne rozhodnutie. Zaplatenie donucovacej pokuty totiž pre uvedenú spolkovú krajinu nepredstavuje žiadnu majetkovú stratu, keďže dotknutý výdavok je zároveň príjmom jej rozpočtu.

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof teda položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, či súčasťou povinnosti uloženej právom Únie, na základe ktorej musí vnútroštátny súd prijať „všetky potrebné opatrenia“,² na zabezpečenie dodržania uvedenej smernice³ môže byť aj povinnosť uplatniť opatrenie zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, akým je donucovacie opatrenie spočívajúce v obmedzení slobody. Spresňuje, že nemecké právo v zásade stanovuje možnosť uložiť donucovacie opatrenie spočívajúce v obmedzení slobody, nemožno ho však uplatniť na verejných činiteľov, keďže v tomto ohľade neexistuje jasné a presné zákonné ustanovenie.

Vo svojich návrhoch z dnešného dňa generálny advokát Henrik Saugmandsgaard Øe najskôr uvádza, že odmietnutie verejných činiteľov spolkovej krajiny Bavorsko podriaďiť sa súdnemu rozhodnutiu dotknutému vo veci samej môže mať vážne dôsledky tak na zdravie a život ľudí, ako aj na základy právneho štátu, ktorý je jednou z hodnôt, na ktorých je založená Únia. Okrem toho toto odmietnutie predstavuje zásah do základného práva osoby podliehajúcej súdnej právomoci na účinný prostriedok nápravy pred súdom, ktoré je zaručené Chartou základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (Ú. v. EÚ L 152, 2008, s. 1).

² Pozri rozsudky Súdného dvora Janecek z 25. júla 2008 (C-237/07; TK č. 58/08), ClientEarth z 19. novembra 2014 (C-404/13; TK č. 153/14), a Craeynest a i. z 26. júna 2019 (C-723/17; TK č. 82/19).

³ Táto smernica od členských štátov vyžaduje, aby vypracovali plány kvality ovzdušia, ak v daných zónach alebo aglomeráciách prekročia úroveň znečisťujúcich látok v okolitom ovzduší akúkoľvek limitnú hodnotu stanovenú touto smernicou. Podľa judikatúry Súdného dvora sa tejto jasnej povinnosti môžu jednotlivci domáhať voči orgánom verejnej moci, pozri rozsudok ClientEarth, už citovaný.

Podľa generálneho advokáta však plná účinnosť práva Únie môže mať v praxi svoje obmedzenia a právo na slobodu stanovené Chartou predstavuje jedno z týchto obmedzení.

Generálny advokát pripomína, že právo na slobodu zaručené Chartou môže byť obmedzené len na základe jasného a predvídateľného zákona, ktorý zjavne so zreteľom na verejných činiteľov v Nemecku neexistuje.

Okrem toho existuje ďalšia, a to nezanedbateľná neistota, pokiaľ ide o osoby, na ktoré sa donucovacie opatrenie môže uplatniť.

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof totiž uviedol niekoľko osôb, a to ministerského predsedu a ministra životného prostredia a ochrany spotrebiteľa na úrovni spolkovej krajiny Bavorsko, a predsedu a podpredsedu na úrovni regiónu Horné Bavorsko. Dodal, že preventívne je potrebné zamerať sa takisto na osoby na riadiacich pozíciách v rámci spolkovej krajiny Bavorsko a regiónu Horné Bavorsko, lebo zodpovedné orgány tejto spolkovej krajiny majú parlamentnú imunitu, ktorá v prípade, že nie je zrušená, spôsobuje neúčinnosť donucovacieho opatrenia.

Hlavní verejní činitelia na úrovni spolkovej krajiny by sa tak mohli vyhnúť donucovaciemu opatreniu spočívajúcemu v obmedzení slobody. Takéto opatrenie by sa však mohlo uplatniť na osoby v riadiacich funkciách, avšak podľa Bayerischer Verwaltungsgerichtshof treba overiť, či od týchto osôb možno odôvodnene požadovať, aby konali v súlade so súdnym rozhodnutím aj v prípade, že by museli konať proti vôli svojich priamych nadriadených.

Generálny advokát dospel k záveru, že aj za predpokladu, že by sa donucovacím opatrením spočívajúcim v obmedzení slobody mohol dosiahnuť sledovaný cieľ, t. j. rešpektovanie limitných hodnôt oxidu dusičitého – čo nie je ani zďaleka také isté – uplatnením takéhoto opatrenia voči verejným činiteľom by sa porušilo základné právo na slobodu, a to z dôvodu neexistencie zákona vydaného na tento účel, alebo prinajmenšom neexistencie jasného a predvídateľného zákona. Napriek problému týkajúcemu sa účinnosti práva Únie, a najmä zásahu do práva na účinný súdny prostriedok nápravy, ku ktorému dochádza v konkrétnej situácii, vnútroštátny súd nemôže upustiť od dodržania požiadaviek základného práva na slobodu.

Preto akokoľvek vážne je konanie zo strany verejných činiteľov, ktorí sa odmietajú podriaadiť právoplatnému súdnemu rozhodnutiu, generálny advokát zastáva názor, že povinnosť vnútroštátneho súdu urobiť všetko, čo je v jeho právomoci, aby zabezpečil plnú účinnosť smernice, najmä smernice v oblasti životného prostredia, nemôže byť splnená v rozpore so základným právom na slobodu. Táto jeho povinnosť by sa teda nemala chápať tak, že mu umožňuje, – a už vôbec nie, že ho zaväzuje, – porušiť toto základné právo na slobodu.

Generálny advokát okrem toho zdôrazňuje, že je úlohou vnútroštátneho zákonodarcu, aby v prípade, že to považuje za vhodné, prijal takýto zákon. Okrem toho existuje donucovací prostriedok na úrovni Únie, konkrétne konanie o nesplnenie povinnosti, ktoré môže viesť k tomu, že dotknutému členskému štátu budú uložené finančné sankcie. Súdny dvor v súčasnosti prejednáva žalobu o nesplnenie povinnosti, ktorú podala Komisia voči Nemecku, pokiaľ ide o znečistenie ovzdušia, konkrétne v meste Mníchov.⁴

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdnemu dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

⁴ Prebiehajúce konanie vo veci [C-635/18](#), Komisia/Nemecko, v ktorej bol podaný návrh 11. októbra 2018.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „Europe by Satellite“ ☎ (+32) 2 2964106